

Попис, који почиње за пола месеца, прворазредно је политичко питање у Црној Гори. Власт и опозиција, бројне НВО, верске институције, представници практично свих националних група у тој мултиетничкој земљи у некој су врсти кампање да би охрабрили своје сународнике да се изјасне "слободно". Тренутно је актуелизовано питање конститутивности Срба и треба рећи да би такав статус формално посматрано нарушио грађански концепт те државе (црногорски устав прописује да нема већинских и мањинских народа: фактички сви грађани су конституенци).

Поставља се питање да ли је етничка структура Црне Горе баш тако флуидна како се често мисли, или се пак партије и разне невладине организације "боре за сваког човека". По свему судећи, доста квалитетне анкете ЦЕДЕМ-а (који је фактички погодио резултате и пописа 2003, и референдума 2006, као и скоро свих избора) указују на релативно малу флукуацију националног осећаја међу становницима Црне Горе, па чак и међу народима са малом етничком дистанцом (какви су Црногорци и Срби). Ово се са доста поузданости може тврдити за последњу скоро деценију када се врше релативно поуздане анкете о томе питању. Претходни век, односно период до пред крај деведесетих, јесте врло специфичан због тога што у одређеним периодима није постојала могућност да се људи у потпуности слободно национално изјасне. Постоје индиције да тако нешто сада не би требало да буде случај (нити да се то десило на попису 2003.), што је охрабрујуће (ако се покаже као тачно). Оптужбе да је данашња опозиција лажирала попис у општинама где је била на власти 2003. се чине у најмању руку произвољним, будући да резултати пописа, када је у питању етничка припадност, не показују знатнија одступања по општинама, независно од тога да ли их је контролисала опозиција или власт (популационо посматрано, већи део Црне Горе и тада је контролисала власт).

Двадесети век, када је на његовом почетку 95% популације Црне Горе било српске националности, да би 1981. тај број пао на 3%, јесте за нама. И српска и црногорска национална свест постоје у Црној Гори барем у последњих век, можда и век и по. Национална бифуркација, односно диференцијација, која корене вуче из прошлости, почела је да се појављује знатно раније него што то говори статистика. То што су федералистичке странке (комунисти, федералисти) добијали значајан број гласова у Црној Гори између два светска рата посредно указује на постојање две националне идеологије на тлу Црне Горе у том периоду. Јак (просрпски) четнички покрет и (дуални, али више процрногорски) партизански покрет у Црној Гори 1941–45, такође, указује и на

Пише: Горан Николић
среда, 16 март 2011 13:24

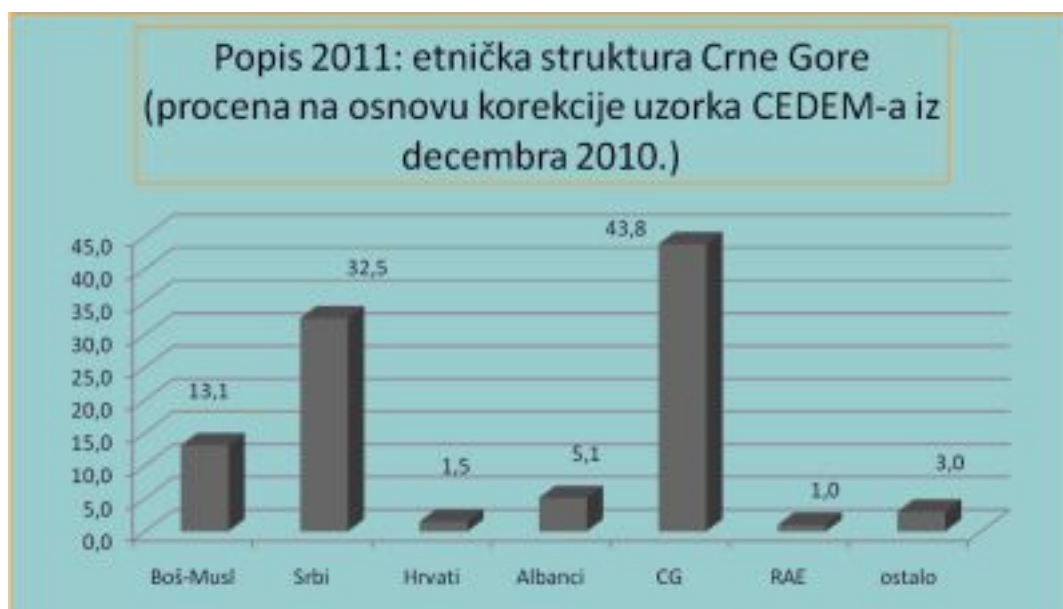
извесну националну буфурцираност. У време Броза примат држи процрногорска струја, која ипак не вуче драматичне потезе попут проглашења Црногорске православне цркве (иако се митрополиту Дајковићу, иначе декларисаном Србину, и тиме претило) нити увођења сепаратног назива језика. Да јака (про)српска национална идеологија "станује" у Црној Гори показао је попис 1971. године (време раста национализма у СФРЈ услед Маспока), када је број изјашњених Срба значајно "скочио", да би иста идеологија однела превагу крајем 80-их, са победом младог крила КПЦГ. ДПС је до 1997. некако мирио две идеологије, да би расцепом и настанком СНП, оне дошле у политички сукоб. Чини се да иреверзибилна национална бифуркација, чије линије поделе иду низ кључне националне одреднице, сеже од тада. Постоје бројна питања где нема заједничког става, или је тешко компромисом доћи до њега: Ко смо? Ко су наши спољни (не)пријатељи? Како тумачимо историју? Шта нам је Подгоричка скупштина? Шта нам је Божићни устанак? Шта су наши национални симболи? И питања као што су: Којим језиком говоримо? Којој цркви припадамо? Шта нам је Србија? Шта нам је Русија? све више су камен раздвајања јер се број Црногораца, који има идентичан одговор на њих као и практично сви црногорски Срби, значајно смањује (што се нпр. види кроз скоро изванзнатан пад декларисаних говорника српског језика).

На основу анкета политичког јавног мњења, које квартално или нешто ређе врши ЦЕДЕМ, могуће је одређеним корекцијама доћи до процене резултата пописа, када је у питању његов етнички аспект, који се одржава у априлу 2011. у Црној Гори.

Поћи ћемо од последњег истраживања ЦЕДЕМ-а, из децембра 2010, које је извршено на случајном узорку од 1033. Постстрафикација је показала да је оцена удела етничких група у узорку следећа: Црногорци 45,3%, Срби 33,6%, Муслимани 8,2%, Бошњаци 4,2%, Албанци 5,6%, Хрвати 1,6%. Сваки од наведених удела има своју стандардну грешку припадности тој групи (будући да је узорак случајан) од 3,05% (дакле, не 3,05 процентних поена!). То би значило да би нпр. удео Срба могао варирати један процентни поен горе или доле. Претпостављамо да се узорак довољно фреквентно обнавља, што је један од захтева за поузданије оцене. Будући да стратификација није априорна, проценти који показују припадност етничким групама (постстрификација) могу се посматрати и као истраживање етничке структуре популације.

Ипак, овај узорак има одређене недостатке. То се, пре свега, односи на уделе бошњачке и муслиманске популације (који драстично одступају од пописног стања 2003.), али који не ремете резултате истраживања политичког јавног мњења услед сличних политичких преференција два народа (и ЦЕДЕМ такав узорак вероватно користи из врло практичних разлога). Пошто је стога врло тешко проценити удео Бошњака и Муслимана понаособ, рачунаћемо њихово збирно учешће.

Потом, оно што се више тиче Црногораца и Срба је то да ЦЕДЕМ на узима у пуној мери број "непознатих" и неизјашњених на следећем попису (што опет не утиче на квалитет истраживања политичког јавног мњења). Чини се да је и благо потцењен удео Бошњака и Муслимана (за вероватних 0,5%), који је вероватно последица инерције у току претходних седам година (када је висок природни прираштај ова два народа повећао њихово учешће у укупном становништву Црне Горе, и то по, свему судећи, за више од једног процентног поена). Ваља узети у обзир и то да ће доћи до раста удела РАЕ популације (пре свега, услед очекиваног двоструко чешћег изјашњавања Рома, Ашкалија и Египћана као припадника тих народа), која би могла да буде заступљена са најмање 1% у укупном становништву, што опет смањује удео осталих нација.

На табели је дата наша процена резултата предстојећег пописа: Црногорци 43,8%, Срби 32,5%, Бошњаци и Муслимани 13,1%, Албанци 5,1%, Хрвати 1,5%, РАЕ 1%, док смо удео групе: остали-неизјашњени-непознато проценили на 3% (што је, чини се, доња граница).

Будући да је у току снажна политичка претпописна кампања могуће је да би она могла благо утицати на промену етничких преференција мањег дела популације (тешко је проценити удео неизјашњених, посебно у светлу донекле супростављених ставова политичке елите Црне Горе и МОНСТАТ-а). Врло је могуће да би ефекти кампања могли да се фактички потиру, односно да у збиру не доведу до битнијих промена националних преференција.

Процена резултата пописа у априлу 2011. у Црној Гори

Пише: Горан Николић
среда, 16 март 2011 13:24

(Извор:
<http://www.in4s.net/index.php/kolumne/37-kolumne/5964-etnika-struktura-april-2011-godine>)